

Наталія Юріївна МЕЛЬНИЧУК

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту

E-mail: natasha_shevchuk_2012@ukr.net

<http://orcid.org/0x00-0x03-1x67-x333>

ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ БЮДЖЕТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПРИ ПЛАНУВАННІ ТА ВИКОРИСТАННІ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Мельничук, Н. Ю. Економіко-статистична оцінка результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів [Текст] / Наталія Юріївна Мельничук // Український журнал прикладної економіки. – 2019. – Том 4. – № 3. – С. 24–32. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Вступ. Питання обґрунтування оптимальних і ефективних методів та інструментів результативного бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів є важливим. При цьому світовий досвід не дає універсальних рішень щодо його організації та оцінки, оскільки в кожній державі існують властиві їй бюджетний устрій та особливості побудови бюджетної системи. Настала нагальна потреба в розробці системи показників, використовуючи які можливо оцінити результативність бюджетного менеджменту на відповідному етапі бюджетного процесу.

Метою статті є розроблення показників оцінювання результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів на основі цільового та процесного підходів.

Результати. Обґрунтовано, що незважаючи на всю важливість побудови ефективної системи управління в бюджетній сфері, питання оцінки результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів не отримало належного розвитку. Запропоновано та розраховано перелік показників результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів у розрізі цільового та процесного підходів. Розраховано інтегральний індекс результативності бюджетного менеджменту, який дав можливість виокремити зони результативності (критичну, нижче від середньої, середню, високу). Набув подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат теорії економіки та фінансового управління з метою уточнення змістового наповнення понять «цільова результативність бюджетного менеджменту», «процесна результативність бюджетного менеджменту», «загальна результативність бюджетного менеджменту».

Висновки. Таким чином, провівши дослідження нам вдалося виокремити показники та на їх основі розрахувати інтегральний показник результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів. В основу таких розрахунків покладено цільовий і процесний підходи, що дозволили визначити індекси результативності планування доходів, досягнення планових видатків, ритмічного виконання доходів, ступеня рівномірності видатків.

Ключові слова: система управління, результативність, бюджет, доходи, бюджетний менеджмент, видатки, планування, бюджетні кошти.

**ECONOMIC AND STATISTICAL ASSESSMENT OF BUDGET MANAGEMENT EFFECTIVENESS
IN PLANNING AND USING BUDGETARY EXPENDITURE**

Abstract

Introduction. *The question of justification of optimal and efficient methods and tools of effective budgetary management is important when planning and using budget funds. At the same time, world experience does not give universal decisions on its organization and evaluation, since there are inherent budgetary structure and peculiarities of budget system building in each country. There is an urgent need to develop a system of indicators that can be used to assess the budget management effectiveness at the appropriate stage of the budget process.*

The purpose of the article is to develop indicators for evaluating the budget management effectiveness in planning and using budget funds on the basis of target and process approaches.

Results. *It is substantiated that, despite the importance of building an effective management system in the budgetary sphere, the issue of evaluating the budgetary management effectiveness in the planning and using of budgetary funds has not been properly developed. The list of indicators of budgetary management effectiveness at planning and using of budgetary means is offered and calculated in the context of target and process approaches. The integral performance index of budgetary management was calculated, which made it possible to distinguish the performance zones (critical, lower than average, medium, high). The conceptual and categorical apparatus of the economics theory and financial management has been further developed in order to clarify the meaningful content of the concepts of "target budget management effectiveness", "process budget management effectiveness", "overall budget management effectiveness".*

Conclusions. *Thus, having conducted the research we were able to distinguish the indicators and, on their basis, to calculate an integral indicator of the budget management effectiveness in the planning and using of budget funds. Such calculations are based on targeted and process approaches, which allowed to determine the efficiency indexes of income planning, achievement of planned expenditures, rhythmic execution of income, the degree of uniformity of expenditures.*

Keywords: *management system, effectiveness, budget, revenues, budget management, expenditures, planning, budgetary funds.*

JEL classification: C43; C82; H72

Вступ

У сучасних умовах істотно зростає роль і значення управлінських рішень, що приймаються на всіх рівнях влади в сфері бюджетних відносин. Управління бюджетом має особливе значення в силу своєї важливості. Саме тут зосереджуються найбільші фінансові потоки держави. Від того, як вибудована ця система управління, залежить фінансова основа держави. Незважаючи на всю важливість побудови ефективної системи управління в бюджетній сфері, питання оцінки результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів не отримало належного розвитку, що і визначило актуальність обраної теми дослідження.

Організація та функціонування ефективної системи планування бюджетних коштів істотною мірою визначають і результативність бюджетного менеджменту при використанні бюджетних коштів. Сьогодні завдяки застосуванню планових та фактичних показників доходів та видатків бюджету можливо продемонструвати реальний стан результативності бюджетного менеджменту в системі державного регулювання.

Вагомий вклад у сучасну теорію і практику розвитку бюджетного менеджменту зробили вітчизняні науковці Т. Бондарук, В. Шевчук [1], А. Крутова, Н. Мельничук [2], С. Михайленко [3], В. Опарін, Л. Сафонова [4] та інші. Незважаючи на підвищену увагу до бюджетного менеджменту, ґрунтовнішого дослідження потребує питання визначення результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів.

Мета статті

Метою статті є оцінка стану формування і використання бюджетних коштів та визначення зони результативності бюджетного менеджменту.

Виклад основного матеріалу дослідження

Результативність характеризується як ступінь відповідності фактичних результатів діяльності одержувачів коштів запланованим результатам. Якщо результат виявляється задовільним, то ризик того, що діяльність або процес мають недоліки, вважається мінімальним. У разі ж незадовільного результату напрямок діяльності і система управління повинна перевірятися в тій мірі, яка необхідна для виявлення конкретних причин проблеми [5, с. 52].

Розробку показників оцінки результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів пропонуємо здійснювати у розрізі цільового та процесного підходів (табл. 1.). Як видно з табл. 1. цільовий підхід відображає цільову результативність бюджетного менеджменту, яку слід характеризувати такими індексами – результативності планування доходів (E_{lip} – efficiency index of the income planning) і досягнення виконання планових видатків (I_{Pea} – index of the planned expenditures achievement). У свою чергу, процесний підхід характеризує процесну результативність бюджетного менеджменту згідно з такими індексами – ритмічного виконання доходів (I_{Rrp} – index of the rhythmic revenue performance) і ступеня рівномірності видатків (I_{Eud} – index of the expenditures uniformity degree).

Таблиця 1. Перелік показників оцінювання результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів *

№	Назва показника	Спосіб розрахунку	Позначення
<i>Цільовий підхід</i>			
1	Індекс результативності планування доходів n бюджету (E_{lip} – efficiency index of the income planning)	$E_{lip} = \frac{ABR - BEY}{BEY} \quad (1.)$	де: ABR (Actual Budget Revenues) – фактичні доходи n бюджету протягом певного періоду, млрд грн.; BEY (Budget Estimated Yield) – планові доходи n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.
2	Індекс досягнення виконання планових видатків n бюджету (I_{Pea} – index of the planned expenditures achievement)	$I_{Pea} = \frac{ABE - BPE}{BEY} \quad (2.)$	де: ABE (Actual Budget Expenditures) – фактичні видатки n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.; BPE (Budget Planned Expenditures) – планові видатки n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.
<i>Процесний підхід</i>			
3	Індексу ритмічного виконання доходів n бюджету (I_{Rrp} – index of the rhythmic revenue performance)	$I_{Rrp} = \frac{ABR}{BEY} \quad (3.)$	де: ABR (Actual Budget Revenues) – фактичні доходи n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.; BEY (Budget Estimated Yield) – планові доходи n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.
4	Індексу ритмічного виконання індикативних показників i -го джерела доходів n бюджету (I_{Rrpi} – index of the rhythmic revenue performance)	$I_{Rrpi} = \frac{ABRs}{PBRs} \quad (4.)$	де: $ABRs$ (Actual Budget and Revenues Source Indicator Value) – фактичні показники i -го джерела доходів n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.; $PBRs$ (Planned Budget and Revenues Source Indicator Value) – планові показники i -го джерела доходів n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.

№	Назва показника	Спосіб розрахунку	Позначення
5	Індексу ступеня рівномірності видатків <i>n</i> бюджету (<i>IEud</i> – index of the expenditures uniformity degree)	$IEud = \frac{ABE}{PBE} \quad (5.)$	де: <i>ABE</i> (Actual Budget Expenditures) – фактичні видатки <i>n</i> бюджету протягом певного періоду, млрд. грн; <i>PBE</i> (Budget Planned Expenditures) – планові видатки <i>n</i> бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.
6	Індексу ступеня рівномірності індикативних показників <i>i</i> -х видатків <i>n</i> бюджету (<i>IEudi</i> – index of the expenditures uniformity degree)	$IEudi = \frac{ABEi}{PBEi} \quad (6.)$	де: <i>ABEi</i> (Actual Budget Expenditures Indicators) – фактичні показники <i>i</i> -х видатків <i>n</i> бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.; <i>PBEi</i> (Planned Budget Expenditures Indicators) – планові показники <i>i</i> -х видатків <i>n</i> бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.

* Джерело: запропоновано автором.

З огляду на зазначене, пропонуємо виокремити цільову та процесну результативність бюджетного менеджменту. Цільова його результативність характеризує ступінь результативності задоволення поточних потреб соціально-економічного розвитку країни на належному рівні. Процесна результативність бюджетного менеджменту відображає ступінь результативності досягнення поставлених цілей і завдань при управлінні формуванням та використанням бюджетних коштів.

Пропонуємо здійснити їх розрахунок (табл. 2.).

Таблиця 2. Результати оцінювання результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів *

Показники Роки	Індекс результативності планування доходів <i>n</i> бюджету (<i>Elip</i> – efficiency index of the income planning)	Індекс досягнення виконання планових видатків <i>n</i> бюджету (<i>IPea</i> – index of the planned expenditures achievement)	Індексу ритмічного виконання доходів <i>n</i> бюджету (<i>IRrp</i> – index of the rhythmic revenue performance)	Індексу ступеня рівномірності видатків <i>n</i> бюджету (<i>IEud</i> – index of the expenditures uniformity degree)
2004	-0,01	-0,01	0,99	0,99
2005	-0,05	-0,07	0,95	0,93
2006	-0,03	-0,07	0,96	0,95
2007	0,01	-0,06	1,01	0,92
2008	-0,04	-0,09	0,97	0,90
2009	-0,12	-0,18	0,82	0,82
2010	-0,04	-0,07	0,97	0,91
2011	0,04	-0,07	1,04	0,93
2012	-0,09	-0,07	0,90	0,92
2013	-0,06	-0,08	0,94	0,92
2014	-0,06	-0,07	0,95	0,93
2015	0,01	-0,05	1,01	0,93
2016	-0,02	-0,04	1,03	0,96
2017	-0,004	-0,04	0,98	0,96
2018	-0,003	-0,04	0,97	0,96

* Джерело: розраховано автором на основі [5].

Як видно з табл. 2. при оцінці результативності планування доходів і видатків державного бюджету України пропонуємо використовувати індекс результативності планування доходів *n* бюджету (*Elip*), розрахунок якого дає можливість побачити, наскільки точно виконано планові бюджетні показники упродовж певного періоду

згідно поставлених цілей. Одна з головних характеристик зазначеного індексу – це ступінь наближення отриманого значення цього індексу з похибкою до 0.

Якщо значення індексу результативності планування доходів n бюджету є максимальним протягом тривалого періоду, то це свідчить про високу результативність управління у поточних планових обґрунтуваннях по доходах n бюджету. Коли ж значення цього індексу відхиляється від планових показників і його динаміка не простежується протягом тривалого періоду, то це означає, що при плануванні не було приділено достатньої уваги управлінню, що, у свою чергу, зумовило неточності поточних планових обґрунтувань по доходах n бюджету. Результати розрахунку зазначеного індексу засвідчили, що у 2004 (– 0,01), 2007 (0,01), 2015 (0,01), 2017 (–0,004) і 2018 рр. простежується висока результативність управління у поточних планових обґрунтуваннях у розрізі державного бюджету України. Низька результативність планування доходів державного бюджету України простежується у 2009 (– 0,12), 2013 (–0,06) та 2014 рр. (– 0,06). Відсутність стійкої динаміки у максимальних значеннях досліджуваного показника протягом 2004–2018 рр., дає нам можливість говорити про низьку результативність планування.

Розрахункові показники індексу досягнення виконання планових видатків державного бюджету України є найбільш оптимальними у 2004 (– 0,01), 2007 (– 0,06), 2015 (– 0,05), 2017 (– 0,06) і 2018 рр., що свідчить відповідно про високу результативність поточних планових обґрунтувань по видатках усіх бюджетів. Але, якщо розглядати тенденцію 2004–2018 рр. у цілому, то варто зауважити, що відсутня стійка тенденція у показників, наближених до 0. Це говорить, про низьку результативність управління у поточних планових обґрунтуваннях по видатках зазначених бюджетів.

Отже, розрахунок індексів, які характеризують цільову результативність бюджетного менеджменту дав можливість встановити, що в Україні протягом досліджуваного періоду простежується низька цільова його результативність незважаючи на те, що у 2004, 2007, 2015, 2017 і 2018 рр. спостерігалася максимальна точність у виконанні планових бюджетних показників.

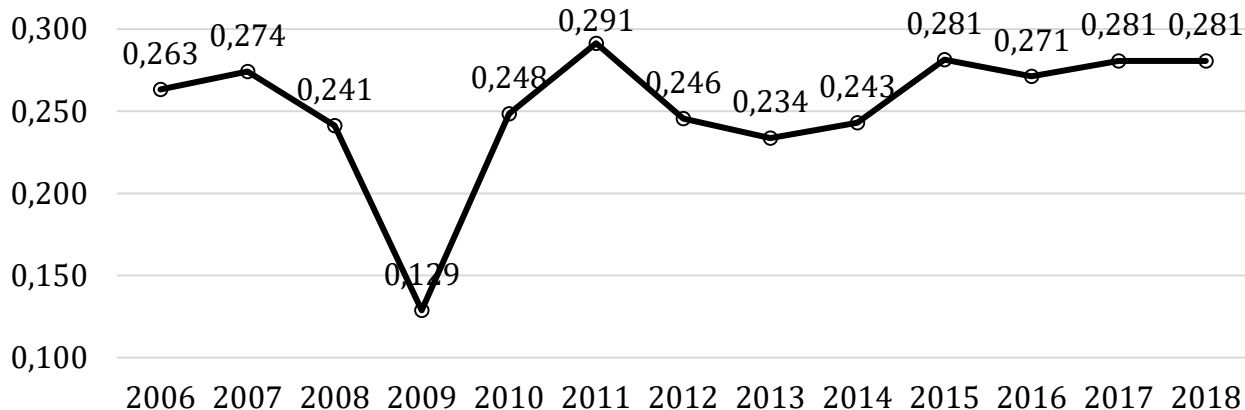
Результативність бюджетного менеджменту згідно процесного підходу, спостерігатиметься в тому випадку, якщо отриманий результат буде максимально наближеним до показників, яких планувалося досягти. Коли ж мають місце істотні коливання у надходженні бюджетних коштів протягом звітного періоду, планові показники повинні відповідно коригуватися з метою недопущення таких коливань у майбутньому.

Результати розрахунку індексу ритмічного виконання доходів державного бюджету України показали, що максимальна ефективність планування доходів державного бюджету України простежується у 2004 (0,99), 2007 (1,01), 2015 (1,01), 2017 (0,98) і 2018 (0,97) рр. Протягом інших років спостерігаються суттєві коливання, а тому виникає потреба у коригуванні планових значень на наступний звітний період при плануванні доходів бюджету України.

Що ж стосується індексу ступеня рівномірності видатків ($IEud$) державного бюджету України, то варто зазначити, що протягом 2004–2018 рр. тільки у 2004 р. простежується максимальне наближення фактичних показників до планових (0,99). Протягом інших років спостерігаються істотні коливання, які не засвідчують належної ефективності ступеня рівномірності видатків: зокрема, у 2005 р. вона становила 0,93, у 2006 – 0,95, у 2007 – 0,92, у 2008 – 0,90, у 2009 – 0,82, у 2010 – 0,91, у 2011 – 0,93, у 2012 – 0,92, у 2013 – 0,92, у 2014 – 0,93, у 2015 – 0,93, у 2016 – 0,96, 2017 – 0,96 і у 2018 – 0,96 рр.

Отже, сьогодні існують різні критерії, за якими можливо визначити результативність бюджетного менеджменту при плануванні та використанні

бюджетних коштів згідно цільового та процесного підходів. Вважаємо за необхідне розрахувати інтегральний індекс результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів (*IEBMPf – integral index of the budget management efficiency by planning and using budget funds*). В основу розрахунку інтегрального індексу результативності покладемо виокремлені індекси, визначимо їх вагові коефіцієнти та зони результативності (високу, середню, нижче від середньої та критичну) виходячи із середнього арифметичного вище згаданих показників (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка інтегрального індексу результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів *

* Джерело: запропоновано та розраховано автором на основі [6].

З рис. 1. висока результативність бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів державного бюджету України простежується у 2004, 2007, 2011, 2015, 2016 і 2017 рр. У 2009 р. результативність бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів є критичною.

Таким чином, розрахований інтегральний індекс результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів характеризує в цілому ці процеси. З огляду на зазначене пропонуємо виокремити загальну результативність бюджетного менеджменту, яка визначає ступінь досягнення результативності управління бюджетними коштами згідно із стратегічними потребами соціального-економічного розвитку країни. Відповідно до загальної результативності бюджетного менеджменту вважаємо за доцільне визначити індекси загальної результативності бюджетного менеджменту при плануванні (*IOE_{bmfp} – index of the overall efficiency of the budget management by budget funds planning*) та використанні (*IOE_{bmbf} – index of the overall efficiency of the budget management with the use of budget funds*) бюджетних коштів.

Враховуючи зазначене, пропонуємо такі формули для розрахунку:

– індекс загальної результативності бюджетного менеджменту при плануванні бюджетних коштів *n* бюджету (*IOE_{bmfp}*):

$$IOE_{bmfp} = \frac{\sum \frac{ABR}{BEY}}{\frac{k}{ABR}} \quad (7.)$$

де: *ABR* (*Actual Budget Revenues*) – фактичні доходи *n* бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.;

BEY (*Budget Estimated Yield*) – планові доходи *n* бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.

k (*Specific Area Indicators Number*) – кількість показників за даним напрямом (оптимальне значення *IOE_{bmfp}* становить 1);

– індекс загальної результативності бюджетного менеджменту при плануванні бюджетних коштів *i*-го джерела формування *n* бюджету (*IOE_{bmfp_i}* – *index of the overall*

budget management efficiency by planning budget funds and the i source of the n budget formation):

$$IOEbmfp_i = \frac{\sum \frac{ABR_i}{BEY_i}}{\frac{k}{ABR_i}} \quad (8.)$$

де: ABR_i (*Actual Budget and Revenues Source Indicator Value*) – фактичні показники i -го джерела доходів n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.;

PBR_i (*Planned Budget and Revenues Source Indicator Value*) – планові показники i -го джерела доходів n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.;

k (*Specific Area Indicators Number*) – кількість показників за даним напрямом (оптимальне значення $IOEbmfp_i$ становить 1);

– індекс загальної результативності бюджетного менеджменту при використанні бюджетних коштів n бюджету (IOE_{bmbf}):

$$IOE_{bmbf} = \frac{\sum \frac{ABE}{BPE}}{\frac{k}{ABE}} \quad (9.)$$

де: ABE (*Actual Budget Expenditures*) – фактичні видатки n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.;

BPE (*Budget Planned Expenditures*) – планові видатки n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.;

k (*Specific Area Indicators Number*) – кількість показників за даним напрямом (оптимальне значення IOE_{bmbf} становить 1);

– індекс загальної результативності бюджетного менеджменту при використанні i -х видатків n бюджету (IOE_{bmbf_i} – *index of the overall budget management performance when using i expenditures of the n budget*):

$$IOE_{bmbf_i} = \frac{\sum \frac{ABE_i}{PBE_i}}{\frac{k}{ABE_i}} \quad (10.)$$

де: ABE_i (*Actual Budget Expenditures Indicators*) – фактичні показники i -х видатків n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.;

PBE_i (*Planned Budget Expenditures Indicators*) – планові показники i -х видатків n бюджету протягом певного періоду, млрд. грн.;

k (*Specific Area Indicators Number*) – кількість показників за даним напрямом (оптимальне значення IOE_{bmbf_i} становить 1).

Проведені розрахунки індексу загальної результативності бюджетного менеджменту при плануванні бюджетних коштів (IOE_{bmf}) державного бюджету України відображено в табл. 3.

Згідно з даними табл. 3., загальна результативність бюджетного менеджменту при плануванні бюджетних коштів державного бюджету України була найвищою при плануванні: податкових надходжень – у 2009, 2010, 2012, 2013 і 2014 рр.; неподаткових надходжень – у 2004, 2005, 2006, 2009, 2011, 2014 і 2016 рр.; доходів від операцій з капіталом – у 2004, 2008, 2015, 2016, 2017 і 2018 рр.; цільових фондів – у 2004, 2005, 2006, 2011, 2014 і 2016 рр. Проаналізувавши загальну результативність бюджетного менеджменту при плануванні бюджетних коштів, визначимо її результативність при використанні бюджетних коштів державного бюджету України (табл. 4.).

Згідно з даними табл. 4., найвища загальна результативність бюджетного менеджменту при використанні бюджетних коштів державного бюджету України спостерігається за такими напрямками видатків: загальнодержавні функції – у 2007, 2008 і 2009 рр.; оборона – у 2006, 2007, 2010, 2011, 2012, 2013 і 2016 рр.; громадський порядок, безпека та судова влада – у 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2017 і 2018 рр.; економічна діяльність – у 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 і 2016 рр.;

охорона навколишнього природного середовища – у 2005, 2011, 2012, 2013 і 2014 рр.; житлово-комунальне господарство – у 2007, 2008, 2011, 2012, 2015, 2016, 2017 і 2018 рр.; охорона здоров'я – у 2005, 2006, 2012, 2013 і 2015 рр.; духовний та фізичний розвиток – у 2005, 2008, 2009, 2012, 2014 і 2015 рр.; освіта – у 2009, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 і 2018 рр.; соціальний захист і соціальне забезпечення – у 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2012 і 2014 рр.

Таблиця 3. Розрахунок індексу загальної результативності бюджетного менеджменту при плануванні бюджетних коштів державного бюджету України в розрізі джерел їх формування, одиниць (IOEbmfp) *

Показники	Роки														
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Всього доходів	0,97	1,01	1,00	0,95	0,99	1,18	0,99	0,93	1,07	1,03	1,01	0,95	0,98	0,96	0,96
Податкові надходження	0,96	0,98	0,98	0,95	0,99	1,16	1,01	0,91	1,10	1,05	1,01	0,98	0,97	0,98	0,98
Неподаткові надходження	1,01	1,19	1,08	0,94	0,92	1,20	0,94	1,03	0,94	0,95	1,06	0,88	1,03	0,98	0,97
Доходи від операцій з капіталом	1,21	0,66	0,80	0,88	1,73	0,89	0,81	0,96	0,98	0,95	0,73	1,59	4,66	1,01	1,02
Цільові фонди	3,90	2,32	1,21	0,76	0,77	0,71	0,79	1,71	0,57	0,86	2,14	0,96	1,59	0,64	0,73

* Джерело: запропоновано та розраховано автором на основі [5].

Таблиця 4. Розрахунок індексу загальної результативності бюджетного менеджменту при використанні бюджетних коштів державного бюджету України в розрізі його напрямів, одиниць (IOEbmfbf) *

Показники	Роки														
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Всього видатків	0,94	1,00	0,97	1,00	1,02	1,14	1,00	1,00	1,02	1,01	1,00	0,98	0,97	0,97	0,95
Загальнодержавні функції	0,94	0,93	0,96	1,04	1,24	1,39	0,96	0,95	0,97	0,97	0,96	0,95	0,96	0,96	0,95
Оборона	0,92	0,92	1,05	1,04	0,96	0,95	1,11	1,02	1,11	1,01	0,97	0,97	1,04	0,97	0,98
Громадський порядок, безпека та судова влада	0,99	0,97	0,97	0,99	1,00	1,01	1,00	1,00	1,02	1,03	1,02	0,99	0,98	1,02	1,01
Економічна діяльність	0,88	0,88	0,88	0,96	0,98	1,36	1,02	1,07	1,06	1,07	1,01	1,03	1,01	0,97	0,95
Охорона навколишнього природного середовища	0,76	1,39	0,76	0,84	0,83	0,93	2,02	1,17	1,45	1,37	1,11	0,87	0,85	0,84	0,85
Житлово-комунальне господарство	0,64	0,64	0,64	1,37	1,75	0,85	0,80	2,55	1,27	0,64	0,64	15,93	2,55	1,27	1,25
Охорона здоров'я	0,92	1,51	1,05	0,95	0,99	0,98	0,94	0,98	1,01	1,00	0,98	1,01	0,94	0,95	0,96
Духовний та фізичний розвиток	0,91	1,46	0,91	0,96	1,01	1,00	0,95	0,98	1,06	0,98	1,02	1,05	0,93	0,95	0,97
Освіта	0,95	0,94	0,94	0,99	0,98	1,01	0,99	1,01	1,01	1,02	1,05	1,03	1,05	1,06	1,07
Соціальний захист і соціальне забезпечення	0,97	0,97	1,10	1,01	1,00	1,02	1,00	0,99	1,00	0,98	1,05	0,98	0,98	0,98	0,98

* Джерело: запропоновано та розраховано автором на основі [5].

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином, при оцінюванні результативності бюджетного менеджменту згідно різних підходів вдалося виокремити її цільову, процесну і загальну результативність. Це сприяло виокремленню відповідних індексів згідно зазначених підходів, що дали змогу визначити істотні відхилення між плановими та фактичними даними про виконання державного бюджету України. Вважаємо, що це пояснюється

недоліками в прогнозуванні та плануванні бюджетних показників. Тому настала нагальна потреба в розробленні методики бюджетного прогнозування. А запропонований підхід до оцінки результативності бюджетного менеджменту може стати її складовою.

Список літератури

1. Bondaruk T., Melnychuk N., Bondaruk I. Instability and its government regulation. *Baltic Journal of Economic Studies*. SIA Izdevnieciba «Baltija Publishing» (Riga). 2018. Volume 4. No. 2, pp. 32–39.
2. Шевчук В. О., Мельничук Н. Ю., Крутова А. С. Проактивний механізм бюджетного менеджменту в системі державного регулювання економіки. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр.* 2019. №2 (29), С. 476-486.
3. Михайленко С. В. Бюджетний менеджмент: визначення, принципи, функції. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 3 (117). С. 223–229.
4. Опарін В. М., Сафонова Л. Д. Сутність та складові бюджетного менеджменту. *Фінанси України*. 1998. № 2. С. 60–67.
5. Внутрішній аудит ефективності: методичні засади та практичні аспекти / Андреев П. П., Чечуліна О. О., Ян ван Тайнен та ін. Київ, 2013. 72 с.
6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>
7. Майборода О. В., Чемчикаленко Р. А., Майборода О. Є. Середньострокове бюджетне планування в контексті бюджетного кодексу. *Вестник Нац. техн. ун-та «ХПІ»*. Темат. вып. «Технический прогресс и эффективность п-ва». 2010. № 59. С. 175–184.
8. Голинська О. В. Базові підходи та категорії управлінської оцінки ефективності бюджетних програм. *Theory and Practice of Public Administration*. 2017. № 3 (58). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-3/doc/2/02.pdf>

Reference

1. Bondaruk, T., Melnychuk, N., Bondaruk, I. (2018). Instability and its government regulation. *Baltic Journal of Economic Studies*. SIA Izdevnieciba «Baltija Publishing» (Riga). Volume 4. No. 2, pp. 32–39.
2. Shevchuk, V. O., Mel'nychuk N. Yu., Krutova A. S. (2019). «Proactive mechanism of budgetary management in the system of state regulation of the economy». *Finansovo-kredytna diial'nist': problemy teorii ta praktyky: zb. nauk. pr.* №2 (29), pp. 476-486.
3. Mykhajlenko, S. V. (2011). «Budget Management: Definitions, Principles, Functions». *Aktual'ni problemy ekonomiky*. № 3 (117), pp. 223–229.
4. Oparin, V. M., Safonova, L. D. (1998). «Essence and components of budget management». *Finansy Ukrainy*. № 2, pp. 60–67.
5. *Vnutrishnij audyt efektyvnosti: metodychni zasady ta praktychni aspekty*. [Internal audit of efficiency: methodical foundations and practical aspects]. (2013). Andreiev, P. P., Chechulina, O. O., Yan van Tajnen ta in. Kyiv. Ukraine.
6. Official site of the State Treasury Service of Ukraine. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>
7. Majboroda, O. V., Chemchykalenko, R. A., Majboroda, O. Ye. (2010). «Medium-term budget planning in the context of the budget code». *Vestnyk Nats. tekhn. un-ta «KhPY»*. *Temat. vyp. «Tekhnicheskyj prohress y efektyvnost' p-va»*. № 59. pp. 175–184.
8. Holyns'ka, O. V. (2017). «Basic Approaches and Categories of Management Evaluation of Budget Program Effectiveness.». *Theory and Practice of Public Administration*. № 3 (58). Available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-3/doc/2/02.pdf>

Стаття надійшла до редакції 18.06.2019 р.